

KOSMICKÉ ROZHLEDY

VĚSTNÍK ČESKÉ ASTRONOMICKÉ SPOLEČNOSTI

Číslo 1/2012
Ročník 50

www.astro.cz

Samostatně neprodejná příloha časopisu Astropis

Obsah

Proběhla tisková konference ke konci světa	3
Cena Františka Nušla za rok 2011 Jiřímu Grygarovi ...	4
Kopalova přednáška za rok 2011	6
Absolutní vítěz mezinárodní soutěže „Sviťme si na cestu... ne na hvězdy“	7
Zápis řádného jednání VV ČAS 7. 12. 2011	8
Akce	11

V období března až května 2012 oslaví významná životní jubilea tito členové ČAS:

55 let	RNDr. Michal Krejčí, Pyšely
60 let	Prof. RNDr. Michal Křížek, Praha
65 let	Doc. RNDr. Zdeněk Mikulášek, Brno Vojtěch Sedláček, Roztoky Ing. Petr Maloň, Praha Maggie Josífková, Malá Skála
76 let	RNDr. Jiří Grygar, CSc., Praha Ing. Karel Pacner, Praha Ing. Jan Kolář, Praha
77 let	Ing. Milan Rotnágl, Praha
78 let	Marie Smetanová, Praha
79 let	RNDr. Ing. Jaroslav Dykast, CSc., Most
80 let	Karel Mokříš, Praha Dr. Jaroslav Chloupek, Letovice
83 let	Ing. Josef Šuráň, CSc., Praha
85 let	RNDr. Boris Valníček, DrSc., Ondřejov
88 let	Ing. Miroslav Procházka, Praha

ČAS přeje jubilantům vše nejlepší!

Na obálce: Zatmění Měsíce 15. 6. 2011 nastolilo zvláštní druh setkání přirozené přírodní hry světla s umělým světlem města. Foto: Luboš Paukeje z Bratislavy

KOSMICKÉ ROZHLEDY

Věstník České astronomické společnosti

Ročník 50
Číslo 1/2012

Vydává
Česká astronomická společnost
IČO 00444537

Redakční rada
Petr Sobotka
Jan Vondrák
Pavel Suchan
Lenka Soumarová
Lumír Honzík
Radek Dřevěný
Marcel Bělík
Miloš Podařil
Vladislav Slezák

Adresa redakce
Kosmické rozhledy
Sekretariát ČAS
Astronomický ústav AV ČR
Fričova 298
251 65 Ondřejov
e-mail: cas@astro.cz

Grafická úprava a jazykové korektury
redakce Astropisu

Tisk
Apolys s.r.o., Praha 9

Distribuce
Adlex systém

ISSN 0231-8156

*Samostatně neprodejná
příloha časopisu Astropis*

Proběhla tisková konference o konci světa

Petr Horálek

Ve středu 18. ledna se v budově Akademie věd České republiky uskutečnila tisková konference ohledně poplašných zpráv okolo konce světa v roce 2012. Za Českou astronomickou společnost, Akademii věd České republiky, Astronomický ústav AVČR a Hvězdárnu a planetárium Brno na konferenci hovořili Jan Vondrák, Pavel Suchan, Jiří Grygar, Michal Švanda a Jiří Dušek. V průběhu konference bylo poukázáno na nesmyslnost celého tohoto fenoménu a též byla vyhlášena celostátní soutěž pro širokou veřejnost.

O čem byla řeč?

Česká astronomická společnost má na svém serveru již od jara 2010 funkční webovou stránku 2012: Konec světa NEBUDE <http://www.astro.cz/rady/2012/>, která se snaží přehlednou formou ukázat na nejčastěji zmiňované nesmysly okolo blížícího se údajného konce světa 21. prosince 2012. Tato stránka se stala za poslední rok jednou z nejnavštěvovanějších na serveru vůbec. Pochopitelně z toho důvodu, že lidé mají – byť zbytečně – z přešlé poplašných zpráv kolujících na internetu strach. *Fenomén 2012* ovšem zasáhl i další média a v záplavě informací si lidé nemohou vybrat, kterým z nich mají věřit a kterým ne. Smyslem tiskové konference tedy bylo zdůraznit především zcela nemístné obavy z nejčastěji uváděných katastrofických scénářů astronomické podstaty, tedy z roztrhání Země hromadnou konjunkcí planet, ze srážky Země s planetou X nebo z osudné sluneční aktivity.

Vyhlášena soutěž o nejlepší vtíp

Na konferenci byla vyhlášena soutěž o nejlepší kreslený či psaný vtíp na téma konce světa 2012 a Mayského kalendáře. Do soutěže se může zapojit skutečně každý se smyslem pro humor, podstatné je však vymyslet či vytvořit vtíp vlastní, nikoliv jej odněkud převzít. Do soutěže tedy nemohou být zařazeny ani kreslené vtipy očividně porušující cizí autorská práva (jejich hlavním motivem je např. obraz ze známého katastrofického filmu a podobně). Soutěž probíhá až do 20. prosince 2012, o vítězi v obou kategoriích rozhodnou čtenáři Astro.cz hlasováním, které proběhne od 21. do 30. prosince 2012. Další informace a již došlé vtipy můžete najít na stránce o soutěži <http://www.astro.cz/rady/2012/soutez>.

Kdo promluvil

Před zahájením diskuze byly uvedeny příspěvky týkající se problematiky ohledně konce světa v roce 2012 v astronomických souvislostech a jejich uvedení na pravou míru. Hlavní slovo měl Ing. Jan Vondrák, DrSc., předseda České astronomické společnosti, který hovořil jak o Mayském kalendáři a jeho odkazu, tak i o možných astronomických scénářích konce světa. Dále měl významné slovo RNDr. Jiří Grygar, CSc., který ve stručnosti zmínil minimálně 48 nenaplněných předpovědí konců světa za posledních 12 let. O sluneční aktivitě a jejím vlivu na lidstvo v následujícím maximu v letech 2012 a 2013 mluvil sluneční fyzik Mgr. Michal Švanda, Ph. D. Do brněnské

hvězdárny pak pozval na nový satirický pořad o blížícím se konci světa její ředitel Mgr. Jiří Dušek, Ph. D. Za Českou astronomickou společnost pak vyhlásil Pavel Suchan, tiskový tajemník ČAS, celonárodní soutěž o nejlepší vtip o konci světa.

Cena Františka Nušla za rok 2011 Jiřímu Grygarovi

Pavel Suchan

Česká astronomická společnost ocenila Nušlovou cenou za rok 2011 RNDr. Jiřího Grygara, CSc. Slavnostní předání ceny proběhlo v budově Akademie věd v Praze 1, Národní 3 ve středu 7. 12. 2011 v 18:00. Následovala laureátská přednáška „Záludné výběrové efekty a zářivé vyhlídky astronomie“. Na předání ceny i na laureátskou přednášku měla přístup veřejnost.

Jiří Grygar se narodil 17. března 1936 v Dziewietlicích v Polsku (tehdy Heinersdorf, tedy Pruský Jindřichov, Německo). V roce 1954 maturoval na jedenáctiletce v Brně-Husovicích. V letech 1954 až 1957 vystudoval fyziku na přírodovědecké fakultě Masarykovy university v Brně a v letech 1957 až 1959 absolvoval studium astronomie na matematicko-fyzikální fakultě University Karlovy v Praze, kde absolvoval diplomovou práci „Fotografická fotometrie difusních objektů“. V letech 1959 až 1962 absolvoval interní vědeckou aspiranturu v astrofyzice na Astronomickém ústavu ČSAV v Ondřejově s disertací „Okrajové ztemnění raných složek zákrytových dvojhvězd“.

V roce 1959 tak získal titul promováný fyzik (MFF UK Praha), v roce 1963 kandidát fyzikálně-matematických věd (ČSAV, Praha) a v roce 1967 RNDr. (MFF UK Praha). Jiří Grygar je autorem nebo spoluautorem 122 původních vědeckých prací, 59 knih, nespočetného množství článků v popularizačních časopisech, rozhovorů a přednášek – viz přehled na <http://www.astro.cz/~grygar/publikacni-aktivita.htm>. Pracovní režim J. Grygara je i dnes, v jeho 75 letech, doslova ukrutný a jeho vytížení velké. Jeho pracovní život lze rozdělit na tři oblasti – věda, popularizace vědy a využití osobnostní vědecké prestiže pro prosazování zájmů vědy a základního výzkumu. Je jednou z nejvýznamnějších osobností české vědy.

V současnosti je Jiří Grygar čestným předsedou České astronomické společnosti a čestným členem Jednoty českých matematiků a fyziků a Slovenské astronomické společnosti. Jsou za ním významné funkce jako např. předseda Rady České televize, předseda Učené společnosti ČR nebo předseda Českého organizačního výboru Mezinárodního roku astronomie 2009. Je držitelem mnoha významných ocenění.

Popularizace vědy je nejviditelnějším dílem Dr. Grygara. Stojí za ním fenomenální úspěch televizního seriálu Okna vesmíru dokořán a série ročních přehledů světové astronomie „Žeň objevů“, které je nejrozsáhlejším dílem tohoto druhu na světě.

Mezi koníčky Jiřího Grygara patří především cyklistika, ostatně je polním hejtmanem cyklo astronomického spolku EBICYKL. Dále

RNDr. Jiří Grygar, CSc., s plakétou Nušlový ceny

je to vážná hudba, je také příznivcem Járy Cimrmana. Jiří Grygar přes svoji společenskou a vědeckou prestiž není rozhodně neveselým člověkem. Rád se podílí (nebo je aspoň sbírá) na radě ptákovin. To slovo je na místě, protože ho sám má na svém webu, kde nabízí takové položky, jako jsou „Vědecké kongresy převážně nevážně“, „Hvězdáři schůzující“, „Hvězdářské zpěvy“ nebo scénář „Modra plá! Ne, ta!“ Tyto názvy samy mluví za vše.

Jiří Grygar ve zkratce

Zaměstnání

- 1963–1980 Stelární oddělení, Astronomický ústav ČSAV, Ondřejov (1963–1972 vědecký pracovník, 1972–1974 samostatný vědecký pracovník, 1974–1980 vedoucí vědecký pracovník)
- 1980–1991 Odd. fyziky nízkých teplot, Fyzikální ústav ČSAV, Řež
- 1991–2000 Sekce elementárních částic, Fyzikální ústav AV ČR
- od 2000 Centrum částicové fyziky, Fyzikální ústav AV ČR, Praha

Absolvoval tři dlouhodobé studijní pobyty: 1963 a 1965 Univerzitní observatoř v Utrechtu (celkem 9 měsíců) a 1969–1970 Dominion Astrophysical Observatory, Victoria, B.C., Kanada (12 měsíců).

Členství ve vědeckých společnostech

- od 1959 Čs. astronomická společnost při ČSAV; nyní Česká astronomická společnost. (1959–1992 člen předsednictva ústředního (později výkonného) výboru, 1992–1998 předseda od r. 1989 čestný člen od r. 2004 čestný předseda)
- od 1967 Mezinárodní astronomická unie člen 42. komise (těsné dvojhvězdy), člen 27. komise (proměnné hvězdy) (1972–1981 člen subkomise pro bibliografii těsných dvojhvězd, 1976–1985 člen pracovní skupiny pro astronomickou fotografii)
- od 1976 Jednota čs. (nyní českých) matematiků a fyziků (1990–1993 místopředseda výboru Fyzikálně-vědecké sekce, 1990–1996 člen ústředního výboru JČMF, předseda propagační komise, místopředseda odborné skupiny Pedagogická fyzika FVS, od 1996 zasloužilý člen, od 2002 čestný člen)
- od 1991 Evropská astronomická společnost, zakl. člen
- od 1994 Učená společnost ČR, zakládající člen (1998–2002 člen Rady Učené společnosti, 2004–2008 předseda, 2008–2010 II. místopředseda)

- od 1999 člen řídicího výboru Rady českých vědeckých společností
- od 2001 vicepresident Evropské rady skeptických organizací
- od 2007 čestný člen Slovenskej astronomickej spoločnosti

Jiné funkce

- 1990–1991 a 1994–1998 člen vědecké rady Astronomického ústavu ČSAV/AV ČR
- od 1991 člen Rady pro popularizaci vědy AV ČR, od r. 1993 místopředseda
- 1991–1993 předseda vědecké rady Grantové agentury ČSAV/AV ČR
- od 1991 předseda Klubu přátel NTM v Praze
- od 1991 člen vědecké rady Národního technického musea v Praze
- 1992–2003 místopředseda české větve Evropského kulturního klubu a předseda sekce pro vědu a filosofii
- 1992–1997 předseda Rady České televize
- 1993–1994 člen vědecké rady Fyzikálního ústavu AV ČR
- 1993–2001 člen vědecké rady Akademie věd ČR
- 1994–1997, 2004–2007 člen českého Národního astronomického komitétu
- od 1995 člen výboru České společnosti skeptiků SIFYOS
- od 1991 Česká křesťanská akademie, čestná rada ČKA, sekce přírodních a technických věd
- od 1998 člen vědecké rady Astronomického ústavu SAV
- 1998–2000 člen vědecké rady MU Brno
- 1999–2001 člen Správní rady Slezské univerzity v Opavě
- 1999–2002 odpovědný řešitel grantového projektu GA AV ČR: Hledání původu kosmického záření v oblasti stovek EeV (projekt AUGER)

- 2001–2006 odpovědný řešitel projektu MŠMT INGO č. LA134: Zabezpečení účasti českých fyziků na projektu Auger
- 2007–2009 předseda Českého koordinačního výboru Mezinárodního roku astronomie 2009
- 2007–2010 člen Komitétu uživatelů (Users Committee) Evropské jižní observatoře
- 1983 cena ČSAV za popularizaci vědy
- 1984 cena Čs. televize za seriál „Okna vesmíru dokola“
- 1992 pamětní medaile J.A. Komenského, udělená vládou ČSFR
- 1992 Kischova cena Obce spisovatelů za knihu „Vesmírná zastavení“
- 1992 tvůrčí prémie ČLF za knihu „Země ve vesmíru“, dále Zlatá stuha Sdružení nakladatelů a knihkupců ČR a výroční cena nakl. Albatros za totéž

Redakční rady časopisů

- 1961–1994 Říše hvězd (1990–1992 předseda red. rady)
- 1963–1990 Kosmické rozhledy (1964–1990 předseda red. rady)
- 1980–1990 Technický magazín
- od 1989 Universum
- 1990–2001 Vesmír
- 1993–1995 Omega (předseda red. rady)
- od 2001 Třetí pól
- 1994 cena AV ČR za popularizaci vědy
- 1996 planetka č. 3336 „Grygar“ – IAU
- 1996 cena Kalinga za popularizaci vědy – UNESCO
- 1997 cena Nadace Universitas Masarykiana pro rok 1997
- 2003 cena Littera astronomica České astronomické společnosti za seriál „Žeň objevů“
- 2003 J. L. Fischerova přednáška (Univerzita Palackého, Olomouc): Století panspermie“
- 2008 Čestná medaile Za zásluhu o Akademii věd ČR
- 2009 Cena Společnosti pro vědu a umění (Pražská skupina)
- 2010 Čestné uznání Mensy České republiky

Ceny a odměny

Kopalova přednáška za rok 2011

Jiří Grygar, Pavel Suchan

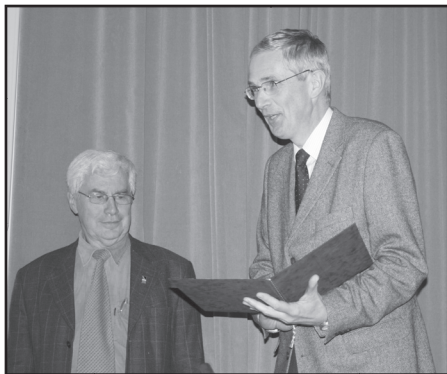
Česká astronomická společnost udělila čestnou Kopalovu přednášku 2011 doc. RNDr. Marku Wolfovi, CSc. z Astronomického ústavu Karlovy univerzity za současné významné výsledky dosažené při výzkumu apsidálního pohybu těsných zákrytových dvojhvězd.

Slavnostní přednesení čestné Kopalovy přednášky proběhlo 26. listopadu 2011 od 17:30 v budově Akademie věd ČR na Národní třídě 3, Praha 1 v sále č. 206. Laudatio přednesl čestný předseda České astronomické společnosti RNDr. Jiří Grygar, CSc. z Fyzikálního ústavu AV ČR. Laureátská přednáška nesla název „Relativistické efekty těsných dvojhvězd“. Předání ceny i přednáška byly přístupné předem registrovaným účastníkům v rámci Dne s Astropisem.

Doc. Wolf se zabývá již více než 15 let výzkumem apsidálních pohybů těsných dvojhvězd s excentrickými drahami a publikoval dosud na toto téma 25 prací, které znamenají významný pokrok pro studium vnitřní struktury hvězd, ale též pro ověřování efektů obecné teorie relativity. Po dobu několika desetiletí totiž existoval vážný a nevysvětlený rozpor mezi měřenými hodnotami apsidálních pohybů pro některé zákrytové dvojhvězdy a předpověďmi, které vyplývaly z teorie relativity. Šlo o velmi ožehavou záležitost, která dokonce vedla některé teoretiky k závěru, že v těsných dvojhvězdách postuláty obecné teorie relativity neplatí.

Marek Wolf se svými studenty, ale také v součinnosti s českými astronomy–amatéry ze Sekce proměnných hvězd a exoplanet České astronomické společnosti, jakož i v široké mezinárodní spolupráci dlouhodobě a trpělivě pořizoval co nejpřesnější pozorovací data a zasloužil se o jejich podrobnou interpretaci, což vedlo zejména v posledních dvou letech k publikaci zásadních prací, jež tento rozpor objasnila. Ukázalo se totiž, že „nehodné“ dvojhvězdy mají rotační osy složek šikmo skloněné k oběžné rovině. Tím vznikají přídavné efekty ve stáčení přímky apsid, po jejichž odečtení zmíněný rozpor zmizel.

Navrhovatel udělení této ceny za rok 2011, Dr. Jiří Grygar, uvádí: „Úspěch prací doc. Wolfa spočívá podle mého názoru v tom, že navázal na průkopnické studie apsidálních pohybů ve dvojhvězdách z pera prof. Z. Kopala a prof. M. Plavce, využil přesnějších pozorovacích prostředků současné astronomie a soustavně se věnoval závažnému nerozřešenému problému hvězdné astrofyziky ve spolupráci s kompetentními astronomy–amatéry i studenty, kterým tak poskytoval výborné náměty pro jejich diplomové i disertační práce. Domnívám se proto, že jeho ocenění Kopalovou přednáškou bude i povzbuzením pro všechny, kdo pod vedením doc. Wolfa pečlivě pozorovali a zpracovávali naměřené údaje. Jde nepochybně o příkladnou souhru profesionálů a amatérů v oborech, kde se mohou uplatnit i skromnější pozorovací zařízení.“

Marek Wolf při Kopalově přednášce za rok 2011

Absolutní vítěz mezinárodní soutěže „Sviťme si na cestu... ne na hvězdy“

Josef Jíra a kol.

První ročník mezinárodní česko-slovenské fotografické soutěže se zaměřením na problematiku světelného znečištění vyhlásila Česká astronomická společnost a Slovenská ústředná hvězdárň ve spolupráci s dalšími astronomickými subjekty. Národní organizátoři soutěže přivedl ke spolupráci společný zájem o zachování tmavé noční oblohy a kvalitního nočního životního prostředí.

Do prvního ročníku této nevšední fotografické soutěže přišlo celkem 1 555 fotografií od 61 autorů. Česko–slovenská porota, která zasedla na Hvězdárně Valašské Meziříčí, vyhlásila vítěze jednotlivých kategorií již v roce 2011 – www.astro.zcu.cz/cs/clanky/svetlo/9/

Zároveň byla vyhlášena „Cena diváků“, tedy soutěžní kategorie, ve které může veřejnost zvolit ten nejzajímavější a nejzdařilejší snímek soutěže prostřednictvím elektronického hlasování na webových stránkách astro.cz – www.astro.cz/akce/souteze/svetelne_znecesteni/2011.

Porota se rozhodla ocenit nejlepší fotografii z České i Slovenské republiky. Absolutními vítězi se tedy staly fotografie pana Michala Balady z Kvasin (z České republiky) a pana Luboše Paukeje z Bratislavy (ze Slovenské republiky) – viz titulní strana Kosmických rozhledů.

Absolutním vítězům gratulujeme. Získávají triedry od firmy Supra Praha s. r. o. a TROMF. Současně s vyhodnocením kategorie „Cena diváků“ byl vylosován jeden z účastníků internetového hlasování, který obdržel roční předplatné časopisu Astropis. Tím vylosovaným se stala paní Nikola Černá.

Společnost | Zápis řádného jednání Výkonného výboru ČAS

Jednání se konalo 7. prosince 2011 od 13:00 v Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově. Přítomni: Radek Dřevěný, Lumír Honzík, Miloš Podařil, Vladislav Slezák, Petr Sobotka, Lenka Soumarová, Pavel Suchan, Jan Vondrák; revizoři: Martin Černický, Eva Marková. Omluven: Marcel Bělík

- **Kontrola zápisu z 5. 10. 2011.** Řada bodů minulého zápisu je i samostatnými body současného zasedání, proto budou zmíněny dále. *Keplerovo muzeum* – Suchan připraví propagační materiály (grafická úprava Slezák), které si ČAS předplatila koncem roku 2010 – úkol trvá.

- **Ceny ČAS.** Laureát Kopalovy přednášky doc. Marek Wolf se vzdal svého honoráře ve prospěch Sekce proměnných hvězd a exoplanet jako vyjádření poděkování pozorovatelům, kteří se podílejí na jeho výzkumu. VV souhlasí s převodem částky 6000 Kč na účet Sekce v průběhu příštího roku. Předseda Sekce Bc. Luboš Brát děkuje doc. Wolfovi za dar. Plakety pro Nušlovu cenu jsou vyrobeny ještě na 4 roky. VV souhlasí s nákupem nových krabiček na plakety a nových desek na diplomy (koupí Sobotka). Uzávěrka návrhů kandidátů pro Kvízovu cenu 2012 vyprší 31. 12. 2011. VV vyzývá členy ČAS, aby podávali své návrhy.

- **Noc vědců 2012.** Termín Evropské noci vědců pro rok 2012 je 28. září. V ten den je v ČR státní svátek, ale termín vzhledem k celoevropskému charakteru akce nelze změnit. VV souhlasí s návrhem českého koordinátora Techmania Plzeň na změnu smluvního vztahu mezi ČAS a Techmanií (dořeší Slezák). I v příštím roce bude pokračovat úspěšná soutěž o dalekohled na každém stanovišti akce. Slezák navrhuje jako společný propagační materiál věčný kalendář. Jde o užitečnou pomůcku a částečně to bude reakce na kauzu „konce mayského kalendáře“.

- **Konec světa 2012.** V příštím roce se dá předpokládat zvýšený zájem veřejnosti o téma konce světa 2012, mayského kalendáře a obecně nebezpečí plynoucího z vesmíru. Hvězdárny i ČAS budou pravděpodobně často dotazovány na tuto problematiku veřejností i medii. VV navrhuje vydání brožury na téma konce světa 2012. Suchan navrhuje spolupráci na brožurě s Hvězdárnou v Brně, popř. Asociací hvězdáren a planetárií (dojedná Suchan). VV posoudí, zda by brožura mohla být součástí materiálů k Noci vědců.

- **Kniha o historii ČAS.** Josef Jíra ze Západočeské pobočky navrhuje vydat knihu shrnující historii ČAS. VV se námět líbí, zejména z důvodu blížícího se 100. výročí založení ČAS (2017). Kniha vyžaduje odborný dohled a studium pramenů. VV vyzývá členy ČAS k návr-

hům, jak by měla být kniha pojata a kdo by ji sestavil. VV by uvítal, kdyby se této důležité činnosti ujala Historická sekce.

• **Účetnictví ČAS.** Rada vědeckých společností si nechala vypracovat právní výklad a podle něj není nutné, aby občanská sdružení pobírající dotaci RVS vedly podvojně účetnictví. ČAS ale přesto na podvojně účetnictví přejít musí z důvodu pobírání dotací od státu, zejména Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na Astronomickou olympiádu. Zrušení této povinnosti ze strany státu nelze očekávat, naopak trendem je zavádět podvojně účetnictví pro stále širší okruh subjektů. VV schválil přechod na podvojně účetnictví od 1. 1. 2012. Tajemník Sobotka nabídl, že povede účetnictví podvojně bez navýšení svého honoráře. VV souhlasí s finančními výdaji na přechod k podvojněmu účetnictví – nákup softwaru, literatury, školení a konzultace s profesionálním účetním. Dle náročnosti přechodu na nové účetnictví VV rozhodl vyplatit mimořádnou odměnu externímu účetnímu a tajemníkovi. Přechod na podvojně účetnictví se významně dotkne i složek ČAS, bude nutná častá komunikace mezi hospodáři složek a tajemníkem Sobotkou. Složky budou o změnách informovány na malém setkání 14. ledna 2012. Revizoři stanovili předběžný termín revize účetnictví ČAS za rok 2011 na druhou polovinu února 2012.

• **Průkazky ČAS.** Členské průkazky ČAS budou rozeslány s posledním číslem časopisu *Astropis* 4/2011. Jeho výroba byla opožděna asi o týden, proto se podařilo vyrobiť členské průkazky i členům, kteří zaplatili členské příspěvky opožděně, a které kmenové složky nahlásily k 5. 12. 2011. Před koncem roku by měli mít všichni členové průkazku ve své schránce. Průkazky jsou dokladem o členství pro individuální členy, Miroslav Spurný z Hvězdárny v Karlových Varech navrhuje zřídit pro kolektivní členy „certifikát o členství“. VV s námětem souhlasí. Smyslem je vyrobiť certifikát, který si kolektivní člen (většinou hvězdárna) nechá např. zarámovat a vystaví třeba ve vstupním prostoru své hvězdárny. Bude se tak moci před veřejností přihlásit ke svému členství a ke společným hodnotám s ČAS. Návrh certifikátu připraví Honzík.

• **Povinnosti složek.** Sobotka informoval, že všechny složky splnily povinnosti vztahující se k datu 15. 11. Jedná se o zaslání seznamu členů pro rok 2012 a odvedení centrálních členských příspěvků na účet ČAS. VV děkuje všem složkám za vzornou práci.

• **Rozpočet ČAS.** Dřevěný připravil přehled čerpání dotací za rok 2011 a zhodnotil příjmovou i výdajovou stránku rozpočtu. Rozpočet ČAS byl na rok 2011 odsouhlasen jako schodkový (–34 000 Kč), ale skončí pravděpodobně přebytkem, protože neproběhly všechny výdaje na modernizaci astro.cz. VV diskutoval o prioritách rozpočtu pro rok 2012. Hlavní prioritou bude dokončení modernizace astro.cz, ČAS na to má dostatečnou finanční rezervu z minulých let. Dotace složkám pro rok 2012 bude v celkovém objemu mírně navýšena. Honzík vypracoval pravidla přidělení dotace složkám a bude je prezentovat na setkání složek 14. 1. 2012.

• **Pracovní setkání složek ČAS.** Tradiční setkání se uskuteční v sobotu 14. 1. 2012 na Astronomickém ústavu AV ČR v Praze na Spořilově, Boční II/1401, Praha 4 od 10 do 15:30 hodin. Účast zástupců všech složek kvůli přechodu na podvojně účetnictví je nezbytná!

• **Velké setkání složek a kolektivních členů ČAS.** Setkání proběhne v Jablonci nad Nisou v Klubu Na Rampě v sobotu 14. dubna 2012. Na místě organizačně zajišťuje Klub astronomů Liberecka, VV děkuje za pozvání i organizaci. Během setkání proběhne tradiční

představení činnosti složek ČAS a kolektivních členů. Program bude zakončen přednáškou Jiřího Grygara „Žeň objevů 2011“.

- **Keplerovo muzeum.** ČAS, Agentura ProVás a majitelka nemovitosti, kde je muzeum, splnili požadavek Živnostenského úřadu a podepsali dodatek k nájemní smlouvě. Dotace Hlavního města Prahy pro muzeum na rok 2011 ve výši 150 000 Kč ještě nebyla zcela utracena. O využití zbylé sumy rozhodne jednání mezi ČAS a Agenturou ProVás (Suchan, Vondrák).

- **Plenární schůze RVS.** 23. listopadu proběhla výroční plenární schůze Rady vědeckých společností. Za ČAS se zúčastnil Sobotka. Předseda RVS prof. Ivo Hána přednesl zprávu o činnosti za rok 2010. Účastníky schůze pozdravil i předseda Akademie věd prof. Jiří Drahoš a vyzdvihl nezastupitelnou práci společností sdružených v RVS. RVS připravuje nové stanovy a nové webové stránky, které budou společné pro všechny společnosti. Výbor RVS informoval, že při rozhodování o výši dotace bude více přihlížet k počtu členů a výši členských příspěvků. Prostor pro snižování členského příspěvku do ČAS tedy rozhodně není.

- **Vyúčtování dotace a výroční zpráva.** Na základě rozhodnutí RVS, ustanovil VV termín pro odevzdání vyúčtování dotace složek na pátek 6. 1. 2012. Do tohoto data musí od složek tajemník ČAS obdržet vyúčtování poskytnuté dotace na rok 2011. Vyúčtování proběhne stejně jako loni na zvláštním formuláři (rozešle Sobotka). Kromě vyplněného formuláře (elektronicky) je nutno zaslat do 6. 1. 2012 originály účetních dokladů vztahujících se k dotaci. Termínem pro vyplnění elektronického formuláře výroční zprávy na webu RVS je 20. leden 2012. Aplikace je dostupná už teď na adrese <http://rvs.paleontologie.cz/rvs/> Přístupové údaje zůstaly nezměněny. Výroční zprávu v textové podobě je třeba elektronicky zaslat tajemníkovi nejpozději 23. ledna 2012. (podrobné informace složkám rozešle Sobotka).

- **Zasedání EAS.** Zasedání Evropské astronomické společnosti EAS s přidruženými astronomickými společnostmi (mezi něž patří i ČAS) proběhne ve dnech 1. až 2. února 2012 ve Švýcarsku a za ČAS se zúčastní předseda Jan Vondrák. ČAS vyslání svého zástupce podpoří částkou 8000 Kč. EAS vyhověla naší žádosti o podporu a finančně vypomůže částkou 350 Eur.

- **Výsledky soutěže Svítme si na cestu, ne na hvězdy.** Soutěž probíhala poprvé společně v ČR i v SR. Do soutěže přišlo celkem 1555 fotografií od 61 autorů. Česko - slovenská porota, která zasedla na Hvězdárně Valašské Meziříčí, vyhlásila výsledky fotografické soutěže zaměřené na světelné znečištění ve třech kategoriích. VV děkuje organizátorům soutěže – hlavními organizátory soutěže jsou Slovenská ústředná hvězdárň v Hurbanove a Česká astronomická společnost. Na organizování soutěže se dále podílejí Západočeská pobočka České astronomické společnosti, Slovenský zväz astronómov amatérov, Hvezdáreň v Rimavskej Sobote a Slovenská astronomická spoločnosť pri SAV.

- **Cena pro J. Jíru.** Josef Jíra ze Západočeské pobočky získal za práci „Astronomická fotografie“ třetí místo v soutěži „Cena města Rokycany 2011 (věda, vývoj, umění)“. ČAS jako subjekt, který J. Jíru do soutěže vyslal, získala za 3. místo odměnu 5000 Kč. Po dohodě s J. Jírou bude částka poskytnuta formou mimořádné dotace Západočeské pobočky v roce 2012.

• **Přechod Venuše přes sluneční disk 2012.** Jedinečný nebeský úkaz proběhne 6. června 2012 a poté si na něj budeme muset přes sto let počkat. Bohužel z území ČR bude viditelná závěrečná fáze a úkaz skončí dvě hodiny po východu Slunce ještě před začátkem školního vyučování. Proto VV ČAS významnější popularizační akce nechystá. Suchan navrhuje vydat tiskové prohlášení. Slezák navrhuje přizvat na jedno z pozorovacích stanovišť celostátní televizi, aby z místa mohla dělat živé vstupy do ranního vysílání.

• **Noví členové ČAS.** VV přijal do ČAS tyto nové členy: Miloš Hlinka (Kosmologická sekce), Kateřina Hoňková (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Jakub Juryšek (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Bernard Kuchřák (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Rudolf Lněnička (Kosmologická sekce), Jan Markovič (Sekce proměnných hvězd a exoplanet), Stanislav Poddaný (Sekce proměnných hvězd a exoplanet).

Termín příští schůze VV ČAS bude upřesněn po setkání složek ČAS 14. 1. 2012

Zapsal Sobotka, zápis schválil VV elektronickým hlasováním.

Akce | Setkání složek ČAS

Tradiční setkání všech sekcí a poboček České astronomické společnosti, jakož i kolektivních členů, se tentokrát uskuteční 14. dubna v Jablonci nad Nisou. Všechny zúčastněné organizace se budou představovat v krátkých vystoupeních. Na programu je také slavnostní předání Kvízovy ceny a předání ocenění Astrofotograf roku 2011. Po obou budou následovat laureátské přednášky. Setkání složek zakončí přednáška RNDr. Jiřího Grygara, CSc. Žeň objevů 2011. Předpokládaný začátek akce je v 10 hodin a konec v 19 hodin. O dalších podrobnostech budu členi ČAS informováni na www.astro.cz.

Messierovský maratón v Rokycanech

Hvězdárna v Rokycanech, HaP Plzeň a Západočeská pobočka zvou všechny na další ročník Messierovského maratónu. Uskuteční se na hvězdárně v Rokycanech 24. / 25. března 2012. Po loňských dobrých zkušenostech se pořadatelé rozhodli ponechat v platnosti pravidlo, že do celkového hodnocení se započítávají všechny „soukromé“ maratóny od začátku roku.

Experimentální vzdělávání ve školách ve Valašském Meziříčí

Ve dnech 23. až 24. 3. 2012 pořádá Hvězdárna Valašské Meziříčí ve spolupráci s Hvězdárnou v Partizánském workshop pracovníků organizací z příhraničního regionu. Na programu bude příprava a diskuse nad soustavou experimentálních vzdělávacích programů pro školy. Podrobnější informace na webu hvězdárny <http://www.astrovm.cz>

Hvězdářské večery v Rudné u Prahy

Sobota 31. března od 20:30 a sobota 21. dubna od 21:15. V březnu bude obloha na pozorování bohatá: budou vidět 4 jasné planety, Měsíc v ideální fázi na pozorování, ještě M42 a několik hvězdokup. V dubnu se pozorování koná v rámci velké odpolední akce pro veřejnost ke Dni Země, kde se bude přes den pozorovat Slunce za přispění techniky a přítomností členů ČAS. Rudná u Prahy, malé hřiště základní školy, parkování v ulici V Aleji. Příměstským autobusem (zastávka Rudná škola) je Rudná 12 minut od metra trasy B, konečné stanice Zličín. Více na www.zlutkykvet.cz/astroomicke_vecery.html, organizuje Zbyšek Prágr.

KOSMOS-NEWS PARTY 2012

Astronautická sekce ČAS zve zájemce o pilotovanou kosmonautiku, historii kosmonautiky a nové trendy v dobývání kosmu k účasti na již dvanáctém ročníku semináře KOSMOS-NEWS PARTY 2012. Největší středoevropské setkání zájemců o kosmonautiku se uskuteční od 27. do 29.4.2012 v Pardubicích. Pro účastníky je připravena desítky přednášek a diskusních pořadů předních českých i zahraničních odborníků na kosmonautiku a bohatý doprovodný program po celé tři dny konání semináře. V pátečním odpoledním programu představí význam nepilotované kosmonautiky pro astronomii dr. Jiří Grygar. A možná opět přijede i kosmonaut... Bližší informace na webových stránkách <http://knp.kosmo.cz> nebo na e-mailu milan@halousek.eu. Účast možná pouze po předchozím přihlášení! Ubytování i stravování zajištěno v místě konání.

100. výročí příchodu Alberta Einsteina do Prahy – třetí seminář

Historická sekce České astronomické společnosti a Jednota českých matematiků a fyziků si Vás dovoluji pozvat na třetí pokračování semináře věnovaného 100. výročí příchodu Alberta Einsteina do Prahy. Seminář se bude konat v pátek dne 20. dubna 2011 od 14 hodin v Modré posluchárně Matematického ústavu AV ČR v Žitné 25 (přízemí zadní budovy), Praha. Na vybraná témata z astronomie a teoretické fyziky promluví: Jiří Grygar: Úvodní slovo, Emilie Těšínská: A. Einstein a teoretická fyzika na pražské univerzitě před 100 lety, Oldřich Semerák: Einsteinovy machovské motivy, Michal Křížek: Zrychlující se rozpínání vesmíru

Den s Pražskou pobočkou ČAS v Národním technickém muzeu

V neděli dne 18.3.2012 pořádá Pražská pobočka ve spolupráci s Národním technickým muzeem společnou akci „Den s PP ČAS v národním muzeu“ spojený s členskou schůzí PP. Program akce: 9:30 výroční členská schůze PP ČAS, 10:30 RNDr. Jan Pretl, CSc., Český hydrometeorologický ústav: Klimatologie s ohledem na plánovaný konec světa v 12.12.2012, 14:00 Mgr. Michal Švanda, Ph.D., Astronomicky ústav AV ČR, v.v.i., Astronomicky ústav UK: Vyhubí v prosinci 2012 sluneční erupce lidstvo?. Součástí akce bude zřízení stanoviště pro pozorování Slunce astronomickými dalekohledy, komentovaná prohlídka astronomické expozice a komentovaná prohlídka fotografické expozice. Pro členy PP ČAS je zajištěn po předložení legitimace volný vstup do muzea. Veškerý program bude volně přístupný návštěvníkům NTM.

Litické hvězdobraní

aneb setkání pozorovatelů je již od svého prvního ročníku v roce 2007 na účast i astronomickou techniku nejbohatší a nejproslulejší akcí pořádanou MAČem. První ročník se konal v chatové osadě v Liticích nad Orlicí. Od druhého ročníku je celá akce přesunuta do prostor hradu Litice. Letos bude akce probíhat o víkendu na přelomu dubna a května. Bližší informace viz <http://mac.astro.cz>